

Samfundet S:t Erik
Stockholm

Stockholms stadsbyggnadskontor
Registraturen
stadsbyggnadskontoret@stockholm.se

YTTRANDE
2019-06-04

Detaljplan för fastigheterna Fader Bergström 1, 2 och 3 samt del av Hägersten 1:1 i stadsdelen Hägersten, S-Dp 2015-18144

Samfundet S:t Erik anser att den föreslagna detaljplanen för fastigheterna Fader Bergström 1, 2 och 3 samt Hägersten 1:1 behöver omstuderas för att smälta in i landskapsbilden med en lägre skala och med bättre omhändertagna gårdar som garanterar tillgång till solljus hela året. Vi finner det positivt med de föreslagna gatuträden på den södra sidan av Selmedalsvägen och föreslår att sådana planeras på vägens båda sidor.

Planförslaget

Planförslaget syftar till att bygga 560 lägenheter, en fristående förskola samt en förskola med fyra avdelningar i ett av bostadshusen. Sammanlagt 18 punkthus ska byggas inom det begränsade området i Axelsberg vid Selmedalsvägen om 4,5 hektar, varav 1,65 hektar är grönområde. 11 punkthus ska byggas norr om Selmedalsvägen inom ett område som idag består av en förskola. 7 punkthus ska byggas söder om Selmedalsvägen på det som idag är en norrslänt mot Haeffnersvägen. Samrådshandlingen anger att Selmedalsvägen ska utformas som en gata med nya stadsqualiteter där fokus ska ligga på gestaltningen av bottenvåningarna längs gatan. Lokaler för centrumändamål är inplanerade vid gatan. Ekologiskt värdefulla och karaktärsfulla träd, framförallt ekar och några tallar, ska sparas. Marken ska vara genomsläpplig för att ta hand om dagvatten. Förgårdsmark planeras framför en del av husen. I princip ska vartannat punkthus få förgårdsmark mot Selmedalsvägen för verksamheter och uteplatser. Entréerna ska vara vända mot gatan eller mot de entrétorg som planeras. Gatuträd ska anläggas längs trottoaren på den södra sidan av Selmedalsvägen.

Av samrådshandlingen framgår att planförslaget innebär stora förändringar av landskapsbilden och stadsbilden där landskapets form och grönska inte längre kommer att vara lika framträdande. Omgivningen består av villor från 1920-talet i den västra delen av Selmedalsvägen mot Mälarhöjden, radhus söder om vägen mot Haeffnersvägen från 1960-talet, punkthus vid Klubbacken från 1940-talet och skivhus längs den östra delen av Selmedalsvägen från 1960-talet. Störst hänsyn har tagits till skivhusen. Samrådshandlingen anger att de "fortsatt kommer att ha en framträdande karaktär och kunna utgöra ett landmärke." Det gäller dock inte för punkthusen på Klubbacken, som inte längre kommer att "vara lika framträdande då bebyggelsen döljer den grönskande sluttningen." Punkthusen ska anpassas i höjd och trappas ned mot villorna i skala. De ska inte överstiga höjden på skivhusen.

Den nya bebyggelsen kommer att påverka ljusförhållandena på platsen. Samrådshandlingen anger att "Ny bebyggelse kommer att skugga enstaka tomter för befintliga villor och flerbostadshus under förmiddagar, främst under årets mörka del. Solstudien visar att gårdarna inom planområdet och parkmarken kommer att bli påverkade av skugga, främst under årets mörka del." Barnkonsekvensanalysen säger ingenting om solförhållandena eller planförslaget påverkan på barnens lekmiljö. Den omgivande parkmarken lyfts fram som en tillgång, medan Selmedalsvägen lyfts fram som en risk, även trädraden på den södra delen som bedöms öka risken för barn som rör sig längs vägen på grund av skymd sikt.

Planförslaget ligger till största delen på Stockholms stads mark och har markanvisats till Skanska med 230 lägenheter, Ikano 70 lägenheter, Lennart Ericsson 90 lägenheter samt en förskola och till Turako för den fristående förskolan. Därutöver ingår ett område längs sluttningen mot Klubbacken som ägs av Rikshem med 100 lägenheter. Det framgår av samrådshandlingen att exploateringsavtal kommer att tecknas mellan staden och byggaktörerna innan detaljplanen antas.

Samfundet S:t Eriks synpunkter

Planförslaget är ett tydligt åskådningsexempel på vilka konsekvenserna blir av det hårda trycket på att bygga bostäder i Stockholms stad. Samfundet S:t Erik påpekade i vårt yttrande över Översiktsplanen att Stockholms stad som omfattar enbart 3 procent av marken i Stockholms län ändå förväntas bygga minst hälften av de tillkommande bostäderna. Det är en orimlig fördelning. Byggandet måste öka i övriga Stockholms län. Den höga byggtakten i Stockholm försvårar för grannkommunerna att förverkliga sina planer, eftersom alla byggresurser koncentreras hit. Behovet av en Byggnadsordning för Stockholm illustreras också.

Planförslaget åskådliggör också de problem Samfundet S:t Erik tillsammans med Byggnadsvårdsföreningen och Urban City Research lyfte fram i skriften "Hur kunde det bli så här?" med att de avgörande besluten bakom planeringen i Stockholm tas av exploateringsnämnden där de låses fast i avtal innan detaljplanen är färdigdiskuterad. Det här planförslaget ligger till största delen på stadens egen mark. Det har alltså funnits goda möjligheter att planera för en god stadsmiljö i mänsklig skala med en genomtänkt stadsplaneidé. Istället är det exploateringsintresset som har tillåtits styra.

Punkthus har skapats för att ligga fritt i landskapet. Det är omvittnat att punkthus är svåra att förena med idén om en sammanhållen stadsmiljö med hög kvalitet i det offentliga rummet. Ändå bygger det här planförslaget helt och hållet på punkthus. Punkthusen i planförslaget driver upp skalan i området och har stor negativ inverkan på landskapsbilden, vilket framgår av samrådshandlingen. Halvöppna kvarter med gårdarna vända mot parkmarken hade t.ex. gett lika många lägenheter, men lägre hus och bättre ljusförhållanden.

Inte mindre än 18 stycken punkthus ska ställas tätt samman, vilket innebär att de kommer att ge upphov till skugga på gårdarna, gatan, grannfastigheter och den intilliggande parkmarken. Det framgår också av samrådshandlingen att så är fallet särskilt under den mörka årstiden. Men det är under den mörka årstiden vi är i som störst behov av solljus. Det är lika trånga gårdar som i Hagastaden och högre hus. Under barnkonsekvensanalysen nämns detta faktum inte med ett ord. Detta trots att det inom planområdet ska rymmas 2 förskolor. Istället pekas gatuträden längs Selmedalsvägen ut som ett problem, vilket är märkligt särskilt som trafikforskningen pekar ut gatuträd som viktiga för att dra ned hastigheten på biltrafiken. Selmedalsvägen är ökad för höga hastigheter på biltrafiken. Gatuträd skyddar mot skadlig UV-strålning på sommaren och medverkar också till att sänka yttertemperaturerna varma somrar. Det nämns inte alls. Gatuträd borde planteras på Selmedalsvägens båda sidor.

Genomgående har fasadmateriäl i dystra färger valts. Skälet till det anges vara att husen ska samspela med skivhusen. Om detta är avsikten så borde fasadmateriäl i avvikande färg ha valts. I annat fall konkurreras skivhusens unika karaktär bort. Planförslaget sägs bygga på lokaler i bottenvåningarna för att ge liv åt gatan. Om det är stadens avsikt borde det ha angetts som ett plankrav. Erfarenheten visar att lokaler i bottenvåningarna brukar prioriteras bort i genomförandeskedet annars. Nu står bara att lokaler ska möjliggöras

Axelsberg ligger i ett bra kollektivtrafikläge, men när det gäller biltrafik ligger det lite off. Hägerstensvägen har tidigare varit hårt belastad av biltrafik, vilket har varit ett stort problem, inte minst i Aspudden. Trots det diskuteras inte planförslagets konsekvenser för biltrafiken i området. En konsekvensanalys med åtgärder borde tas fram.

Samfundet S:t Erik anser att den föreslagna detaljplanen för fastigheterna Fader Bergström 1, 2 och 3 samt Hägersten 1:1 behöver omstuderas för att smälta in i landskapsbilden med en lägre skala och med bättre omhändertagna gårdar som garanterar tillgång till solljus hela året. Vi finner det positivt med de föreslagna gatuträden på den södra sidan av Selmedalsvägen och föreslår att sådana planeras på vägens båda sidor.

För Samfundet S:t Erik

Monica Andersson
Ordförande